

به نام خدا

چگونه کودک دوزبانه تربیت کنیم

«راهنمای عملی برای والدین با فعالیتهای آماده و کاربردی»

ترجمه تالیف :

دکتر سجاد ایزدی

نیلوفر ایزدی

مرضیه عسکری رجب

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۵)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

سرشناسه: ایزدی، سجاد، ۱۳۷۲
عنوان و نام پدیدآورندگان: چگونه کودک دوزبانه تربیت کنیم «راهنمای عملی برای والدین با فعالیت‌های آماده و کاربردی» / ترجمه تالیف: سجاد ایزدی، نیلوفر ایزدی، مرضیه عسکری رجب
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۵.
مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۲۷۶-۹
شناسه افزوده: ایزدی، نیلوفر، ۱۳۸۱
شناسه افزوده: عسکری رجب، مرضیه، ۱۳۵۹
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: کودک دوزبانه - تربیت - راهنمای عملی
رده بندی کنگره: TP ۹۸۳
رده بندی دیویی: ۵۵/۶۶۸
شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۳۷۶۱۵۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: چگونه کودک دوزبانه تربیت کنیم
«راهنمای عملی برای والدین با فعالیت‌های آماده و کاربردی»
ترجمه تالیف: سجاد ایزدی - نیلوفر ایزدی - مرضیه عسکری رجب
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: محدثه فرهمند
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۵
چاپ: زبرجد
قیمت: ۲۰۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۲۷۶-۹
تلفن مرکز یخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

مقدمه.....	۵
فصل یک: خوشامدگویی.....	۷
فصل دوم: مزایا و افسانه ها.....	۱۵
فصل سوم: چه کسی باید چه زبانی را چه زمانی صحبت کند انتخاب راهبرد زبانی خانواده.....	۲۳
فصل چهارم: سفر دو زبانی فرزندان شما.....	۳۱
فصل پنجم: چگونه به طور مثبت با مقاومت دیگران برخورد کنیم؟.....	۸۳
فصل ششم: کودکانی که دیر به حرف می آیند.....	۸۹
فصل هفتم: بیایید با یک یادداشت عالی به پایان برسانیم!.....	۹۷
فصل هشتم: استراتژی های عملی برای پرورش کودک دوزبانه (فارسی و انگلیسی).....	۹۹
منابع.....	۱۱۹

مقدمه

والدین گرامی و مربیان ارجمند

آیا تا به حال به این فکر کرده‌اید که چه هدیه ارزشمندتری از زبان مادری و توانایی برقراری ارتباط با جهانی بزرگ‌تر می‌توانید به فرزندتان تقدیم کنید؟ در دنیای امروز که مرزها کمرنگ‌تر شده و فرهنگ‌ها درهم می‌آمیزند، پرورش کودکی دوزبانه نه یک انتخاب تجملاتی، بلکه سرمایه‌گذاری هوشمندانه برای آینده اوست. شاید شما نیز جزو آن دسته از والدینی هستید که نگران‌اید آموزش زبان دوم باعث اختلال در یادگیری زبان شیرین فارسی یا سردرگمی کودک شود. یا شاید نمی‌دانید از کجا شروع کنید و چه روشی مؤثرتر است. این کتاب دقیقاً برای پاسخ به همین دغدغه‌ها نوشته شده است. کتابی که پیش رو دارید، حاصل ترجمه و تألیف براساس پروژه معتبر **PEaCH** (حفظ و ترویج میراث فرهنگی و زبانی اروپا) است. ما در این اثر کوشیده‌ایم تا راهبردهای علمی و عملی پرورش کودک دوزبانه را به زبانی سلیس و روان در اختیار شما قرار دهیم.

آنچه این کتاب را از آثار مشابه متمایز می‌کند، توجه ویژه‌ی آن به نیاز خانواده‌های فارسی‌زبان است. در فصل آخر، تمرکز خود را بر دوزبانگی فارسی و انگلیسی گذاشته‌ایم تا راهنمایی گام‌به‌گام و بومی‌شده برای شما عزیزان فراهم آوریم.

ما در مؤسسه علمی آموزشی ایران، با یاری همکاران دلسوز و با همراهی ارزشمند سرکار خانم نازنین دارابی، معلم و مشاور مؤسسه و خانم فیروزه صفی‌قلی معلم دبستان ایران این کتاب را آماده کرده‌ایم. از تمامی آن‌ها صمیمانه سپاسگزاریم.

این کتاب را تقدیم می‌کنیم به **تمامی کودکان و نوجوانان دوزبانه ایران**؛ کودکانی که فردایی روشن‌تر خواهند ساخت، چرا که امروز، زبان‌ها را برای وصل شدن به جهان می‌آموزند.

با مهر و امید به دیدن نسلی توانمند، چندزبانه و مفتخر به ریشه‌های خود

ایزدی، ایزدی و عسکری رجب

کودکستان دوزبانه

فصل یک: خوشامدگویی

به راهنمای حفظ و ترویج میراث فرهنگی و زبانی اروپا (PEaCH) برای والدینی که فرزند دوزبانه پرورش می‌دهند خوش آمدید!

پدر و مادر عزیز کودک دوزبانه یا والدین دوزبانه‌ی آینده

اگر در حال خواندن این کتاب هستید، احتمالاً تصمیم ارزشمندی برای **تربیت یک فرزند دوزبانه** گرفته‌اید و خوشبختانه در جای درستی هستید تا بدانید چگونه این مسیر را به طور صحیحی طی کنید. راهنمای PEaCH برای همراهی شما در مسیر فرزندپروری دوزبانه طراحی شده است. این راهنما به شما کمک می‌کند تا بفهمید دوزبانگی چگونه شکل می‌گیرد، تا آن را به تجربه‌ای لذت‌بخش و ارزشمند برای خود و فرزندتان تبدیل کنید و با چالش‌های احتمالی این مسیر روبه‌رو شوید. دوزبانگی مفهومی بسیار گسترده‌تر از آن چیزی است که اکثر مردم تصور می‌کنند. در این پروژه ما از تعریف فرانسوا گروسژن^۱ استاد برجسته روانشناسی زبان استفاده می‌کنیم؛ **دوزبانه کسی است که در زندگی روزمره خود به طور منظم از دو یا چند زبان یا گویش استفاده می‌کند.**

اگر در این تعریف تأمل کنید، متوجه می‌شوید که دوزبانگی افراد بسیار زیادی را شامل می‌شود. در واقع بیش از نیمی از جمعیت جهان!

نکته‌ی مهم این است که گروسژن^۲ هیچ سطح مشخصی از تسلط و تعداد زبان را شرط دوزبانه بودن نمی‌داند؛ این نکته پیام بسیار مهمی دارد؛ تا زمانی که از بیش از یک زبان استفاده می‌کنید در هر سطح و به هر شکلی دوزبانه محسوب می‌شوید. به این نکته اشاره کردیم تا فشار را از روی شما برداریم و به شما کمک کنیم با ذهنیت درست وارد این مسیر شوید.

^۱Francois Grisjeam

^۲Grosjean

فرزند شما هرسطحی از مهارت را که در هر یک از زبان هایش کسب کند، شما کار بزرگی انجام داده اید و هدیه ای ارزشمند به او بخشیده اید.

درباره پروژه PeaCH

این راهنما چگونه عمل می کند؟

این راهنما طوری طراحی شده که بتوانید به سادگی به بخش هایی مراجعه کنید که با موقعیت و شرایط خانواده شما سازگار است. در ادامه نگاهی کلی به فصل های مختلف، ارائه شده است.

اگر هنوز درباره ی شروع این مسیر تردید دارید و به یک انگیزه نهایی نیاز دارید شاید بهتر باشد از فصل «اسطوره ها و مزایا» آغاز کنید. جایی که فهرستی معتبر و دلایل مبتنی بر پژوهش برای این که چرا تربیت کودک دوزبانه همیشه انتخابی ارزشمند و در بسیاری از خانواده ها رایج است.

فرزندپروری دوزبانه با داشتن یک برنامه آغاز می شود. پیش از آغاز این مسیر باید مشخص کنید که می خواهید به چه هدفی برسید و چگونه می خواهید به آن دست پیدا کنید. در اولین فصل «چه کسی باید چه زمانی صحبت کند! انتخاب راهبرد زبان خانواده.» شما را تشویق می کنیم درباره ی اهداف خود فکر کنید و یک استراتژی انتخاب کنید که به شما در رسیدن به آن اهداف کمک می کند. پس از آن سفر دوزبانه فرزند شما آغاز می شود.

در بخش اصلی این راهنما مسیر رشد زبانی فرزندان را از دوران بارداری تا ۱۲ سالگی دنبال می کنیم. این مسیر در غالب هفت گروه سنی ارائه شده که هر کدام بر مراحل مهم رشد کودک تمرکز دارد. به یاد داشته باشید که این گروه های سنی کاملاً دقیق و ثابت نیستند. زبان یک علم کاملاً دقیق و خط کشی شده نیست. رشد زبانی هر کودک فرایندی منحصر به فرد است و با تغییرات مختلف همراه می شود. بنابراین بهتر است به جای تمرکز بر سن دقیق، بر پیشرفت پیوسته کودک تمرکز کنید. این

گروه‌های سنی تنها برای ارائه یک تصویر تقریبی از آنچه می‌توان انتظار داشت در نظر گرفته شده‌اند.

گروه اول: بارداری

گروه دوم: تولد تا ۱۸ ماهگی

گروه سوم: ۱۸ تا ۲۴ ماهگی

گروه چهارم: ۲ تا ۵ سالگی

گروه پنجم: ۵ تا ۶ سالگی

گروه ششم: ۶ تا ۹ سالگی

گروه هفتم: ۹ تا ۱۲ سالگی

در هر گروه سنی بخش‌های زیر ارائه شده است:

چه اتفاقی می‌افتد؟

در این بخش تصویری روشن از رشد زبانی کودکان از نگاه چندزبانه ارائه می‌شود. اگرچه بخش زیادی از این فرایند در ذهن کودک اتفاق می‌افتد. اما رشد زبانی تنها به ژنتیک و ساختار مغز محدود نمی‌شود. با رشد کودک زبان او تحت تاثیر مجموعه‌ای از عوامل اجتماعی، آموزشی و ارتباطی قرار می‌گیرد که همگی در کنار هم مسیر زبانی منحصر به فردی را شکل می‌دهد.

بخش «چه اتفاقی می‌افتد؟» به شما کمک می‌کند مسیر دوزبانه شدن فرزندتان را بهتر درک کنید.

توصیه ۱

نکاتی کاربردی و راهنمایی هایی درباره این که چگونه می توانید به مسیر فرزندپروری دوزبانه نزدیک شوید. چگونه می توانید از فرزندان حمایت کنید و به او انگیزه بدهید؟ چه محیطی برای تقویت دوزبانگی مناسب تر است؟ و چه اقداماتی باعث می شود فرزندان احساس اعتماد به نفس بیشتری داشته باشد.

فعالیت ها ۲

مجموعه ای از فعالیت های آماده که می توانید همراه کودک انجام دهید. تا به رشد و حفظ مهارت های زبانی او کمک کند. این فعالیت ها کمک می کند تا کودک زبان اصلی را بهتر درک کند، واژگان جدید بیاموزد، تلفظ را تمرین کند و روان تر صحبت کند.

درسه بازه سنی پایانی، تمرکز ویژه ای بر مهارت های سوادآموزی در زبان مادری قرار داده ایم. این بخش به خصوص برای والدینی مفید است که می خواهند توانایی خواندن و نوشتن فرزندان را تقویت کنند. به خاطر داشته باشید که لازم نیست همه ی فعالیت ها را انجام دهید. فعالیت ها از ساده ترین تا دشوارترین مرتب شده اند تا بتوانید متناسب با توانایی فرزندان و میزان زمان یا منابعی که در اختیار دارید مناسب ترین راه ها را انتخاب کنید. ثبات و تکرار اهمیت زیادی دارد. هرچه یک فعالیت بیشتر تکرار شود. کودک بهتر آن را یاد می گیرد و در ذهنش ماندگار تر می شود.

اگر تازه بخواهم شروع کنم چه؟

مسیر ارائه شده در این راهنما نشان می دهد که سفر دوزبانگی از بدو تولد آغاز می شود. اما این موضوع همیشه صدق نمی کند. برخی والدین از همان ابتدا با کودک

به زبان اکثریت صحبت می کنند. و زبان مادری را دیرتر به او معرفی می کنند. برای هرگروه سنی نکاتی درباره ی چگونگی معرفی زبان مادری در همان مرحله از زندگی کودک ارائه شده است.

پرسش و پاسخ:

در این بخش به پرسش های رایجی پرداخته می شود که بیانگر نگرانی ها، تردید ها و چالش های مشترک بسیاری از والدین کودکان دوزبانه است. پس از بررسی مسیر دوزبانگی تا ۱۲ سالگی، راهنما با چند موضوع مهم مرتبط با تربیت دوزبانه به پایان می رسد.

در فصلی درباره ی نحوه ی برخورد مثبت با مخالفت ها توضیح داده می شود. تا بدانید چگونه بهترین واکنش را در برابر قضاوت ها یا نظرات منفی دیگران درباره انتخابتان برای تربیت کودک دوزبانه نشان دهید.

در بخشی دیگر، مری پت اومالی گفتار درمانگر توضیح می دهد که تاخیر زبانی چیست؟ والدین چگونه می توانند آن را تشخیص دهند و چه اقداماتی برای آن ممکن است. در پایان کتاب واژه نامه ای شامل توضیحات اصطلاحات مهمی که در طول راهنما به کار رفته اند قرار دارد.

چند نکته مهم پیش از شروع:

۱- گروه های سنی دقیق و ثابت نیستند. تنها یک راهنمای تقریبی اند و هر کودک دوزبانه مسیر منحصر به فرد خود را طی می کند. شما بهتر از هرکسی توانایی های فرزندتان را می شناسید. اگر احساس کردید برای فعالیتی آماده نیست می توانید به

گروه سنی قبلی مراجعه کنید. همچنین ممکن است فعالیتی که برای ۶ تا ۹ سال طراحی شده برای کودک ۵ ساله شما نیز مناسب باشد.

۲- در همین راستا فرزندان را با دیگران مقایسه نکنید؛ هیچ دوکودکی مسیریکسانی ندارند. بر پیشرفت فردی او تمرکز کنید.

۳- دوزبانه بودن به معنای تسلط کامل یا توانایی خواندن و نوشتن نیست. آنچه برای خانواده شما مفید است را انتخاب کنید.

۴- هراقدامی که برای کمک به یادگیری زبان فرزندان انجام دهید یک قدم مثبت و ارزشمند است.

۵- هیچ وقت برای برداشتن اولین قدم دیرنیست.

فصل دوم: مزایا و افسانه ها

